



The issue 3–4 of *Pharmacotherapy in Psychiatry and Neurology* in 2019 contains one experimental paper, two review papers, one casuistic paper, the report from the ECNP School, and a book review.

The experimental paper dealing with the effect of long-term lithium treatment on thyroid function and structure compared with monotherapy with other mood-stabilising drugs in patients with bipolar disorder (BD) comes from the Department of Adult Psychiatry, Poznań University of Medical Sciences, with Agnieszka Kraszewska as the first author. Forty-one BD patients were studied (13 male, 28 female), aged 28–80 years. In 15 patients, monotherapy with lithium was given; in 10 – with carbamazepine, and 8 of them were treated with valproate and quetiapine. The groups were of similar age; however, the duration of quetiapine therapy was shorter than lithium or carbamazepine. Comparing to patients on lithium monotherapy, the median of TSH concentration was lower in patients on quetiapine and the median of TPOAB was lower in patients on valproates. The highest frequency of goiter (47%) was observed in patients receiving lithium. The results obtained may suggest that among the mood-stabilisers studied, lithium exerts the biggest goiter-inducing effect. The differences between groups as to thyroid hormones and antibodies were not significant. Undoubtedly, the limitation of the study was the small number of patients studied.

The review paper about obesity in the context of BD pharmacotherapy comes from the Department of Psychiatry Collegium Medicum, Jagiellonian University in

Kraków with Anna Wasik as the first author. The prevalence of obesity in BD patients can be more than 1.5 times than in the general population, and also the risk of mood disorders diagnosis in obese patients is increased. Obesity in BD patients may be associated with impairment of mental and physical well-being, poorer co-operation in the treatment and lower quality of life. Drugs used in BD therapy have a different propensity for inducing significant weight gain. The highest metabolic risk is associated with olanzapine, clozapine, amitriptyline, mirtazapine, paroxetine, lithium, and valproate. Amongst the possible therapeutic measures in patients with overweight or obesity, nonpharmacological as well as pharmacological procedures are mentioned. The newly registered antipsychotics with a possibly favourable metabolic profile (lurasidone, cariprazine and brexpiprazole), as well as the combination of bupropion and naltrexone or bariatric surgery carry interesting prospects for the future.

The author of the second review paper concerning polytherapy in patients with schizophrenia is Jan Jaracz from the Department of Adult Psychiatry, Poznań University of Medical Sciences. It is estimated that 30–40% of patients are treated with two or more antipsychotic drugs. This was also confirmed by research carried out in Poland. A recently published meta-analysis showed that only the combined use of clozapine and aripiprazole is more effective than other monotherapy and polytherapy. It has not yet been confirmed that the combined use of two antipsychotic drugs was associated with a higher risk of metabolic syndrome symptoms and QTc segment

prolongation. The paper presents data on the magnitude of the phenomenon of polytherapy, as well as publications on the effectiveness and safety of such proceedings compared to monotherapy. Due to the ambiguity of the results, it is difficult to make clear recommendations regarding the management of monotherapy ineffectiveness. The work ends with a few questions that concern doubts about how to treat patients with schizophrenia to make the treatment rational.

The author of the casuistic paper is Agnieszka Słopeń from the Department of Child and Adolescent Psychiatry, Poznań University of Medical Sciences. She presents a case of the 18-year observation of a male patient with the onset of bipolar affective disorder at 11 years of age. This very early, the pre-pubertal onset of the illness was manifested with rapid cycling, depressive episode with psychotic symptoms and the classic symptoms of mania. The use of lithium carbonate appeared effective and safe. Lithium was used for two years in combination with valproates, and in the following years as monotherapy. In recent two years, due to depressive episodes of moderate intensity, the patients also received fluoxetine on a periodic basis. No adverse effects of the treatment were observed.

In this issue, a report from the ECNP Psychopharmacology School, which took place in Oxford, 30 June–5 July 2019, is presented. The authors of the report are Polish participants: Tomasz Gondek, Magdalena Więdołcha, and Dominik Wincewicz. They discuss in detail the activities of the individual days of the school. According to the participants, as every year, the lectures were at a very high level. The authors also underline that the ECNP schools enable to establish contacts between young scientists,

which frequently can result in a long-term scientific collaboration.

The last element of this issue is the review of the book *Lithium – amazing drug in psychiatry* authored by Janusz Rybakowski. The reviewer is Jan Jaracz who talk over successive chapters of the book, dealing with, among others, a history of using lithium, clinical aspects of its application in mood disorders, adverse effects and their management, the use of lithium in pregnancy as well as lithium's anti-suicidal, immunomodulatory and neuro-protective effects. The review concludes with a recommendation for a broader lithium use in mood disorder, especially as a first-line drug for preventing the recurrences of the illness. In the issue, the image of the book cover and the link to a purchase of the book is included.

In this issue, like in the previous one, the logo of the 46th Congress of the Polish Psychiatric Association, going to be held in Szczecin 18–20 June 2020 is placed. The Congress will take place at the 100th anniversary of the Polish Psychiatric Association. There is also the advertisement about the 28th conference of the European Psychiatric Association (EPA) going to be held in Madrid, 28–31 March 2020.

I wish you a pleasant reading of our journal and strongly encourage Polish psychiatrists, neurologists and pharmacologists to submit research, review and casuistic papers on pharmacological therapies in psychiatry and neurology. The papers should be submitted via the editorial system available on the journal website at <http://fpn.ipin.edu.pl>.

Professor Janusz Rybakowski

Zeszyt 3–4 *Farmakoterapii w Psychiatrii i Neurologii* w roku 2019 zawiera jedną pracę eksperymentalną, dwie prace poglądowe, jedną pracę kazuistyczną, sprawozdanie ze szkoły ECNP oraz omówienie książki.

Praca eksperymentalna dotycząca wpływu długotrwałego podawania litu na czynność i strukturę tarczycy w porównaniu z monoterapią innymi lekami normotymicznymi u osób z chorobą afektywną dwubiegunową (CHAD) pochodzi z Kliniki Psychiatrii Dorosłych Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, a jej pierwszą autorką jest Agnieszka Kraszewska. W niniejszej pracy porównano 41 chorych z CHAD (13 mężczyzn, 28 kobiet) w wieku 28–80 lat. U 15 osób stosowano monoterapię litem, u 10 osób leczenie karbamazepiną, u 8 osób leczenie walproinianem, a u 8 osób leczenie kwetiapiną. Badane grupy były w podobnym wieku, natomiast długość terapii kwetiapiną była mniejsza, porównaniu z osobami otrzymującymi lit lub karbamazepinę. W porównaniu z pacjentami otrzymującymi monoterapię litem, mediana

stężenia TSH była niższa u osób otrzymujących kwetiapinę, a mediana stężenia TPOAb była niższa u osób przyjmujących walpronian. Najwyższa częstość występowania wola (47%) dotyczyła osób otrzymujących lit. Uzyskane wyniki mogą wskazywać, że spośród badanych leków normotymicznych lit wywiera największe działanie wolotwórcze, natomiast różnice dotyczące wpływu na hormony tarczycy i przeciwciała przeciwtarczycowe są niewielkie. Niewątpliwym ograniczeniem badania jest mała liczebność porównywanych grup.

Praca poglądowa dotycząca otyłości w kontekście farmakoterapii CHAD pochodzi z Katedry Psychiatrii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, a jej pierwszą autorką jest Anna Wasik. Częstość występowania otyłości u pacjentów z CHAD może być nawet ponad 1,5-krotnie wyższa niż w populacji ogólnej, a z kolei osoby otyłe mają podwyższone ryzyko otrzymania diagnozy zaburzeń nastroju. Otyłość u pacjentów z CHAD może wiązać się z upośledzeniem dobrostanu

psychicznego, fizycznego, gorszą współpracą w zakresie leczenia, obniżeniem jakości życia. Leki stosowane w terapii CHAD mają różną predylekcję do wywoływania istotnego wzrostu masy ciała. Z największym ryzykiem metabolicznym wiążą się: olanzapina, klozapina, amitryptylina, mirtazapina, paroksetyna, lit i walproinian. W zakresie możliwych do podjęcia kroków terapeutycznych u pacjentów z nadwagą lub otyłością wymienia się zarówno postępowanie nefarmakologiczne, jak i farmakologiczne. Interesujące perspektywy na przyszłość niosą nowo zarejestrowane leki przeciwpsychotyczne, mogące mieć korzystny profil działania pod kątem metabolicznym (lurasidon, karpiprazyna oraz brekspiprazol), a także stosowanie połączenia bupropionu i naltreksonu czy zabiegów z zakresu chirurgii bariatrycznej.

Autorem drugiej pracy poglądowej dotyczącej stosowania politerapii u chorych na schizofrenię jest Jan Jaracz z Kliniki Psychiatrii Dorosłych Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu. Ocenia się, że 30–40% chorych na schizofrenię leczonych jest dwoma lub większą liczbą leków przeciwpsychotycznych. Potwierdziły to także badania przeprowadzone w Polsce. Ostatnio opublikowana metaanaliza wykazała, że jedynie łączne stosowanie klozapiny i aripiprazolu jest skuteczniejsze w porównaniu z innymi lekami stosowanymi w monoterapii i politerapii. Nie potwierdzono, jak dotąd, aby łączne stosowanie dwóch leków przeciwpsychotycznych wiązało się z większym ryzykiem wystąpienia objawów zespołu metabolicznego oraz wydłużenia odcinka QTc. W pracy przedstawiono dane na temat skali zjawiska politerapii, a także publikacje poświęcone skuteczności i bezpieczeństwu takiego postępowania w porównaniu z monoterapią. Z uwagi na niejednoznaczność wyników trudno ustalić wyraźne zalecenia dotyczące postępowania w przypadku nieskuteczności monoterapii. Pracę kończy kilka pytań, które dotyczą wątpliwości związanych z tym, jak leczyć chorych na schizofrenię, aby leczenie to było racjonalne.

Autorką pracy kazuistycznej jest Agnieszka Słopień z Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu. Przedstawia ona opis osiemnastoletniej obserwacji przypadku pacjenta, u którego objawy zaburzeń afektywnych dwubiegunowych rozpoczęły się w 11. roku życia. Bardzo wczesny początek objawów, przed okresem pokwitania, związany był z szybką zmianą faz, epizodem depresji z objawami psychotycznymi i klasycznymi objawami manii. Skuteczny, a jednocześnie bezpieczny okazał się węglan litu, który przez pierwsze dwa lata po zachorowaniu pacjenta stosowany był w skojarzeniu z solami kwasu walproinowego, a w kolejnych

latach w monoterapii. Ostatnie dwa lata, z powodu epizodów depresyjnych o umiarkowanym nasileniu pacjent okresowo zażywał fluoksetynę. Nie stwierdzono istotnych skutków ubocznych stosowanego leczenia.

W obecnym numerze przedstawiono sprawozdanie z tegorocznej szkoły psychofarmakologii ECNP, która odbyła się w Oksfordzie w dniach od 30 czerwca do 5 lipca 2019 roku. Autorami sprawozdania są jej polscy uczestnicy: Tomasz Gondek, Magdalena Więdołcha i Dominik Wincewicz. Omawiają oni szczegółowo zajęcia prowadzone w poszczególnych dniach szkoły. Według uczestników, jak co roku, wykłady stały na bardzo wysokim poziomie merytorycznym. Autorzy podkreślają również, że szkoły ECNP stwarzają możliwość budowania sieci kontaktów między młodymi naukowcami, co często może przerodzić się później w długotrwałą współpracę naukową.

Ostatnią pozycją niniejszego zeszytu jest omówienie książki autorstwa Janusza Rybakowskiego pt. *Lit – niezwykły lek w psychiatrii*, które przedstawił Jan Jaracz. Omawia on poszczególne rozdziały książki dotyczące między innymi historii używania litu, klinicznych aspektów jego stosowania w chorobach afektywnych, objawów ubocznych i postępowaniu w przypadku ich wystąpienia, stosowaniu w ciąży, a także działaniu litu zapobiegającemu zachowaniom samobójczym i jego efektem immunomodulacyjnym i neuroprotektynym. Omówienie kończy rekomendacja co do możliwości szerszego stosowania litu w chorobach afektywnych, zwłaszcza jako lek pierwszego rzutu dla zapobiegania nawrotom choroby. W zeszycie zamieszczono również wizerunek okładki książki oraz link do jej nabycia.

W niniejszym numerze, podobnie jak w poprzednim, zamieszczono logo 46. Zjazdu Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, który odbędzie się 18–20 czerwca 2020 roku w Szczecinie, w 100-lecie istnienia Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego oraz zawiadomienie o 28. Konferencji Europejskiego Towarzystwa Psychiatrycznego (European Psychiatric Association – EPA), która odbędzie się w dniach 8–31 marca 2020 roku w Madrycie.

Życzę przyjemnej lektury kolejnego numeru naszego pisma i gorąco zachęcam polskich psychiatrów, neurologów i farmakologów do nadsyłania artykułów eksperymentalnych, poglądowych i kazuistycznych dotyczących terapii farmakologicznej w psychiatrii i neurologii. Nadsyłane prace należy umieszczać na panelu redakcyjnym dostępnym na stronie internetowej pisma <http://fpn.ipin.edu.pl>.

Prof. dr hab. med. Janusz Rybakowski